

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Ostravská univerzita v Ostravě

Pedagogická fakulta

Budování rovného přístupu v terciárním vzdělávání studentů se specifickými (vzdělávacími) potřebami

Martin Kaleja (Ed.)

**UNIVERSITAS
OSTRAVIENSIS**

Ostrava 2013

Ostravská univerzita v Ostravě

Pedagogická fakulta

**Budování rovného přístupu v terciárním vzdělávání
studentů se specifickými (vzdělávacími) potřebami**

Martin Kaleja (Ed.)

Ostrava 2013

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

UNIVERSITAS
OSTRAVIENSIS

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato publikace je jedním z výstupů projektu ESF OP VK s názvem „**Podpora terciárního vzdělávání studentů se specifickými vzdělávacími potřebami na Ostravské univerzitě v Ostravě**“, registrační číslo: **CZ.1.07/2.2.00/29.0006**, jehož hlavním řešitelem je PhDr. et PhDr. Martin Kaleja, Ph.D.

Monografie byla schválena vědeckou redakcí Pedagogickou fakultou Ostravské univerzity v Ostravě.

Anotace: *Kolektivní monografie přináší klíčové poznatky o terciárním vzdělávání studentů se specifickými vzdělávacími potřebami v kontextu České i Slovenské republiky. Okrajově se dotýká kategorie socio-ekonomického znevýhodnění, řeší problematiku inovativních prvků, mechanismů podpory vzdělanostní trajektorie cílové skupiny a zavádění profesní stáže k rozvoji konkurenceschopnosti. Prezentovaný text přináší rámec komparativní analýzy aktuálního stavu řešeného tématu ve vybraných zemích světa.*

Klíčová slova: *terciární vzdělávání, specifické vzdělávací potřeby, student, zdravotní postižení, sociální rovnost, sociální spravedlnost, podpora, znevýhodnění, vysoká škola, prostředí, studium, komparace, inkluze, legislativa.*

©® Veškerá práva vyhrazená. Tato kniha, ani její části se nemohou reprodukovat bez souhlasu autorů.

ISBN 978-80-7464-475-7

Editor: **PhDr. et PhDr. Martin Kaleja, Ph.D.**
Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta

Recenzenti:

doc. PhDr. Jarmila Pipeková, Ph.D.
Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta

doc. PhDr. Jaroslav Kysučan, CSc.
Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta

PaedDr. Ivana Rochovská, PhD.
Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta

Obsah

ÚVOD	8
1. FILOZOFICKO-PEDAGOGICKÉ POJETÍ INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	10
1.1 Sociální spravedlnost versus sociální rovnost.....	10
1.2 Dominantní skupiny versus cílové skupiny	11
1.3 Sociální rovnost v legislativní perspektivě	13
1.4 Podpora sociální rovnosti v pregraduální přípravě pedagogů	15
Literatura.....	16
2. VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ LIDÍ SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM V AKTUÁLNÍM POLITICKÉM A PRÁVNÍM KONTEXTU ČESKÉ REPUBLIKY	17
2.1 Vzdělání – kvalifikace – práce.....	17
2.2 Vývoj normativních aktů k přístupnosti vysokoškolské kvalifikace lidí se zdravotním postižením v České republice v letech 1991 – 2013.....	20
2.3 Mezinárodní kontexty a příklad dobré praxe	26
2.4 Analýza a komparace vybraných normativních aktů ČR.....	31
2.5 Všemocný bezmocný zákon.....	37
Literatura.....	39
3. STRATEGIE ROVNÉHO PŘÍSTUPU KE STUDIU BEZ BARIÉR VE VYSOKOŠKOLSKÉM PROSTŘEDÍ SE ZAMĚŘENÍM NA OSTRAVSKOU UNIVERZITU V OSTRAVĚ	43
3.1 Vysokoškolské vzdělávání v ČR – měřitelné ukazatele.....	43
3.2 Vzdělávání na Ostravské univerzitě v Ostravě	44
3.3 Na cestě k inkluzi ve vzdělávání	44
3.4 Inovace studijních oborů	47
3.5 Další mechanismy podpory inkluzivního vzdělávání	48
Literatura.....	51

4. OPTIMALIZACE POODMÍNEK TERCÍÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V KONTEXTU VYTVÁŘENÍ ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ	52
4.1 Kompetence vysokoškolského studenta	52
4.2 Studenti se specifickými potřebami v terciárním vzdělávání	55
4.3 Optimalizace psychosociálních, personálních a studijních podmínek.....	59
Literatura	67
5.PROFESNÍ STÁŽ STUDENTŮ SE SPECIFICKÝMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI	69
5.1 Význam profesní stáže v pregraduální přípravě.....	69
5.2 Zajištění profesních stáží studentů se SVP a SEZ	72
5.3 Případové studie k realizaci profesní stáže.....	75
5.4 Evaluace realizovaných profesních stáží.....	79
Literatura	85
6.CENTRUM PYRAMIDA – PODPORA STUDENTŮM SE SPECIFICKÝMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI NA OSTRAVSKÉ UNIVERZITĚ V OSTRAVĚ.....	87
6.1 Legislativní platforma center podpory pro studenty se SVP	87
6.2 Koncepce a struktura Centra Pyramida.....	89
6.3 Registrovaní studenti se SVP	92
Literatura	99
7.SPECIFICKÉ VZDĚLÁVACÍ POTŘEBY A REALITA STUDIA VE ZDRAVOTNICKÝCH NELÉKAŘSKÝCH OBORECH NA VYSOKÉ ŠKOLE	101
7.1 Legislativní pozadí versus studenti se SVP v nelékařských zdravotnických oborech.....	101
7.2 Dotazníkové šetření mezi studenty nelékařských zdravotnických oborů.....	103
7.3 Pohledy studentů na realitu studia pro uchazeče se SVP.....	109
7.4 Úskalí studia nelékařských profesních oborů.....	115
Literatura	117
8.PODPORA ŠTUDENTOV SO ŠPECIFICKÝMI POTŘEBAMI V KONTEXTE VYSOKOŠKOLSTVÉHO ŠTÚDIA	119
8.1 Inkluzívny koncept vzdelávania s ohľadom na vysokoškolské štúdium.....	119
8.2 Študenti so špecifickými potrebami na Katolíckej univerzite v Ružomberku	120
8.3 Konzekvence pre štúdium študentov so špecifickými potrebami	121
8.4 Vysokoškolské štúdium študentov so ŠP vo vybraných európskych krajinách.....	131
Literatura	134

9.INKLUZÍVNE VZDELÁVANIE ŠTUDENTOV SO ZNEVÝHODNENÍM NA TERCÍÁRNOM STUPNI VZDELÁVANIA	136
9.1 Súčasný stav problematiky – kontextuálna analýza.....	136
9.2 Teoretické východiská inkluzívneho vzdelávania na terciárnom stupni	142
9.3 Edukácia študentov s telesným postihnutím, chorých a zdravotne oslabených na VŠ.....	144
9.4 Charakteristika jednotlivcov so špecifickou poruchou učenia v období adolescencie a dospelosti v prostredí VŠ	146
9.5 Edukácia študentov so zrakovým postihnutím na VŠ.....	154
9.6 Stručný pohľad do inkluzívnych systémov jednotlivcov so zrakovým postihnutím vo vybraných krajinách	158
Literatura.....	163
ZÁVĚR.....	167
SUMMARY	168
SEZNAMY	169
REJSTŘÍKY	175
PŘÍLOHY	179